

PINTURA ROMÀNICA

MATERIAL PER PREPARAR LA VISITA

On és Sant Pere de Rodes?

El **Conjunt Monumental de Sant Pere de Rodes** s'alça al mig del Parc Natural del Cap de Creus, a la muntanya de Verdera. Aquesta muntanya s'eleva 670 metres per damunt del nivell del mar i és el punt més alt de la península del Cap de Creus, el darrer contrafort dels Pirineus abans de que s'enfonsin al mar pel seu punt més oriental.

La serralada es va formar fa més de 400 milions d'anys pel xoc de dues plaques continentals. La muntanya compta amb una riquesa geològica excepcional i ofereix la col·lecció més completa de roques i minerals metamòrfics de Catalunya

Sembla que la muntanya de Verdera té aquest nom ja que antigament era molt verda. Estava coberta de boscos molt densos d'alzinars i suredes, sovint impenetrables, com una veritable selva. Noms com els de les poblacions del Port de la Selva o Selva de Mar, ens recorden, també, el passat selvàtic de la vegetació d'aquesta zona.

Amb el pas dels segles l'acció humana va fer que els boscos es substituïssin per conreus, olivars i vinyes que, en quedar abandonats, han donat pas a una vegetació típicament mediterrània de garrigues, brolles i petits bosquets d'alzines.

Què és?

Sant Pere de Rodes forma part d'un Conjunt Monumental integrat també pel castell de Verdera i l'antic poble medieval de Santa Creu de Rodes. En aquest espai es reuneixen tres elements que representen els puntals de la societat feudal: els que resen, al monestir de Sant Pere de Rodes; les persones que produeixen, al poblat de Santa Creu, i els que lluiten, al castell de Verdera.

El centre del conjunt és el monestir de sant Pere, que va esdevenir el monestir més important del comtat d'Empúries tant pel paper rellevant dels seus abats com per ser un important centre de pelegrinatge gràcies a les relíquies que custodiava.

Entre els seus dominis hi havia Santa Creu de Rodes, un poble dedicat fonamentalment al comerç i la producció artesana que atenia les necessitats del monestir. Gràcies als pelegrinatges, entre els segles XII i XIV va gaudir d'una gran prosperitat, fins a arribar a tenir uns 250 habitants.

La seguretat del conjunt depenia del castell de Sant Salvador de Verdera, que simbolitza els aspectes guerrers de la societat feudal. El castell havia estat donat al monestir pel comtat d'Empúries, però el seu valor estratègic, dominant el cap de Creus, va fer que el comtat intentés recuperar-lo, cosa que va provocar continus enfrontaments amb els abats.

Què farem?

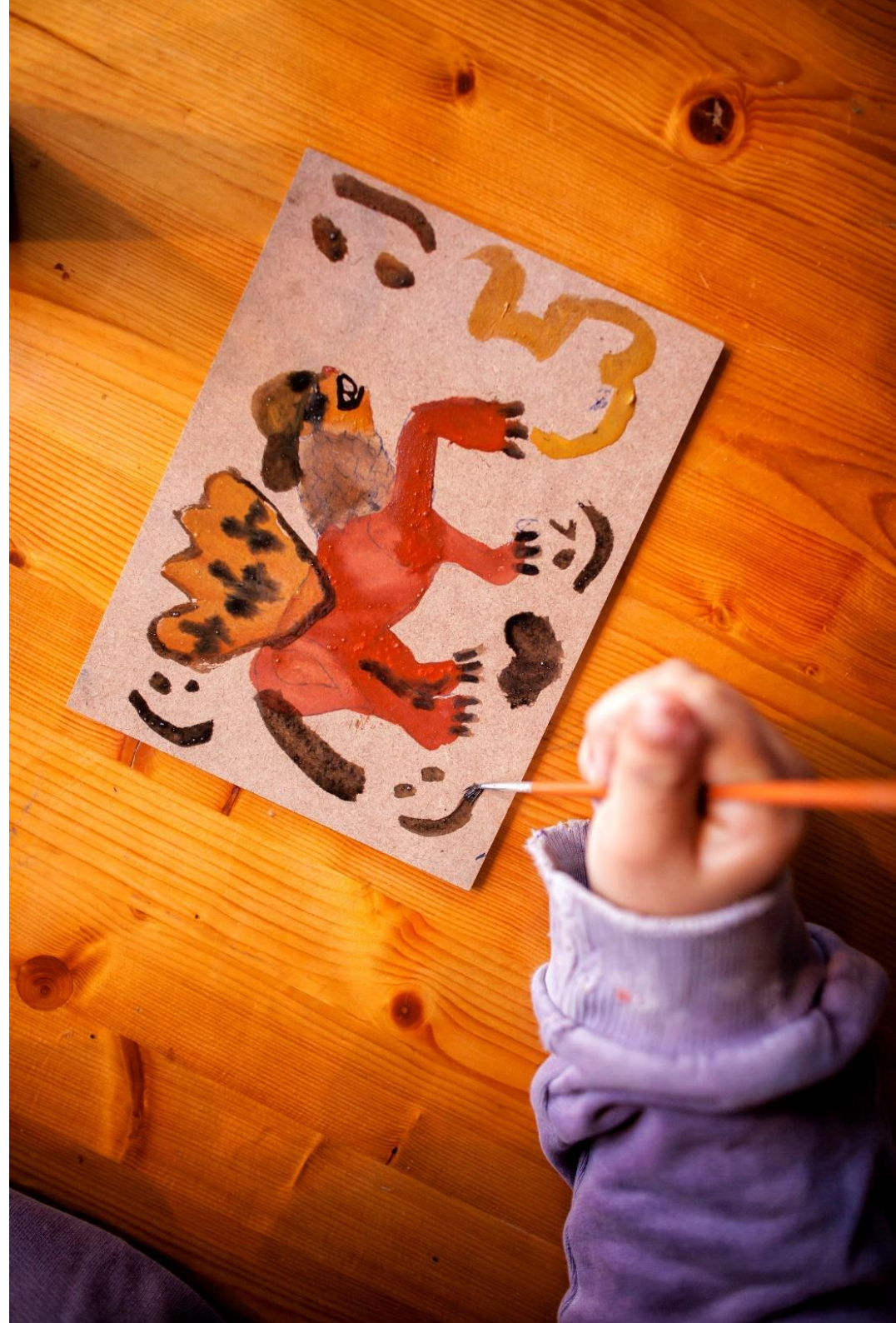
L'objectiu de l'activitat és la descoberta de Sant Pere de Rodes i de l'art de l'Edat Mitjana a través d'una visita i taller que convertirà l'alumnat en el protagonista de la història.

L'activitat s'inicia amb una visita al monestir, per tal de conèixer el dia a dia dels monjos i l'art que els envoltava. A través de material de suport i d'uns senzills jocs, l'alumnat s'introduirà en la estètica medieval així com el simbolisme de les expressions artístiques.

Un cop al taller, cada grup classe formarà 3 equips que, emulant els i les artistes medievals, crearan les seves pròpies pintures per tal de reproduir una de les obres pictòriques del monestir.

IMPORTANT: en el taller es realitzarà pintura al tremp d'ou, pel que es manipularan ous frescos. Cal que ens informeu en cas que algun o alguna alumne/a presenti al·lèrgia a aquesta o alguna altra substància.

Abans de la visita:

Recomanem introduir l'activitat a l'alumnat, explicant-los què faran. Es pot visionar el vídeo [Conjunt Monumental de Sant Pere de Rodes](https://www.youtube.com/watch?v=9XR0rVYrla0) que mostra l'emplaçament dels tres elements del Conjunt Monumental que ajudarà a motivar-los de cara a la visita (2 min de durada):

<https://www.youtube.com/watch?v=9XR0rVYrla0>

O també aquest fragment de la pel·lícula [El nom de la rosa](https://www.youtube.com/watch?v=jUUB96c6EpY) en el que es mostra (el primer minut) com és un *scriptorium* medieval, el treball dels monjos i els utensilis que utilitzaven per a fer les miniatures:

<https://www.youtube.com/watch?v=jUUB96c6EpY>

Creació d'equips

Per a realitzar el taller caldrà conformar 3 equips per cada grup classe, que recrearan un taller de pintura medieval.

Es recomana que sigui el docent qui creï els grups amb la voluntat de que predomini la diversitat.

Caldrà que cada equip esculli un nom que els representi, per exemple, *El taller dels monjos* o el *Taller de les pintores braves*.

Després de la visita

Esperem que us ho passeu molt bé visitant el monestir de Sant Pere de Rodes! Us deixem la recepta de la pintura al tremp d'ou per si la voleu reproduir a l'aula:

- 1 rovell d'ou mitjà
- 1 culleradeta de pigment generosa
- 0,04 ml d'aigua destil·lada

A les drogueries es poden comprar els pigments i la majoria d'aglutinants necessaris per a fer les pintures.

També us donem algunes idees per treballar a l'aula i reforçar tot el que heu après durant la vostra visita.

Treballem les diferents tècniques pictòriques

Podeu continuar experimentant amb diferents tècniques pictòriques. En [aquest blog](#) i [aquest](#) també, trobareu informació referent a diferents tècniques pictòriques:

<http://blocs.xtec.cat/espaidelarosalita/2015/11/28/procediments-i-tecniques-pictoriques/>

<http://blocs.xtec.cat/gajenjo/2009/12/04/tecnicas-pictoriques/>

Podeu animar a l'alumnat a investigar una tècnica en concret i realitzar-ne un projecte (ja sigui com a grup classe, fent equips o de manera individual) que doni resposta a les preguntes que es generin. Podeu orientar a l'alumnat partir d'aquestes qüestions:

- Per què s'anomena així aquesta tècnica artística?
- Quins aglutinants o dissolvents conté?
- Quan es va començar a utilitzar?
- Fins a quina època?
- Quines obres artístiques ens han arribat avui en dia que es realitzessin amb aquesta tècnica?
- Quines propietats té?

Després d'una primera cerca, es pot treballar a l'aula amb la tècnica escollida, ja sigui realitzant les pintures a partir de pigments o aglutinants o bé adquirint les pintures ja elaborades i experimentant amb les seves propietats.

L'art que ens envolta

És interessant que l'alumnat prengui consciència de que l'art forma part del seu entorn. Treballant en equips o individualment, es pot fer una cerca de les diferents obres artístiques plàstiques que envolten l'escola: murals, escultures, pòsters, fotografies, etc.

Es pot crear una cartografia artística, en la que se situïn en un mapa tots els elements artístics detectats.

Seria aconsellable no fer només una col·lecció d'elements artístics, sinó també promoure l'anàlisi dels mateixos a través de preguntes senzilles que pot suggerir el propi alumnat o que podem orientar, per exemple fixant-se en aquestes qüestions:

- De quin tipus d'obra d'art es tracta? (pintura, escultura, gravat, fotografia, etc.)
- De quins materials està fet?
- Podem saber amb quina tècnica artística es va realitzar?
- Està signada? Té autoria?
- Sabem quan es va fer? Té més o menys de 5 anys? O més d'un segle? O més de mil anys?
- Es conserva bé?
- Té algun ús concret?
- La gent s'atura a observar-la? Li fa fotografies o passa de llarg?

La cartografia es pot fer materialment, a través d'un mural que reproduïxi el mapa i on es situïn els diferents elements artístics, o bé digital, a través de l'aplicació de My Maps de Google, que permet generar i compartir mapes.

Capturem els símbols

A través de la Pintura Romànica hem vist com a l'Edat Mitjana s'utilitzaven símbols per expressar idees o conceptes. Avui en dia encara utilitzem aquests símbols, però la majoria ens passen inadvertits.

Podem fer un experiment i mirar de capturar tots els símbols amb els que ens creuem en només 10 minuts. Treballant en grups o individualment caldrà escollir un recorregut: el camí de l'escola a casa o bé una volta pel centre d'una ciutat. Amb l'ajuda d'una càmera de fotos caldrà capturar tots els símbols que ens trobem.

Un cop realitzat l'exercici, a l'aula posem en comú els símbols. Es pot fer una reflexió a l'entorn dels símbols detectats:

- Sabem què signifiquen o quin missatge volen transmetre?
- Quants són senyals de trànsit?
- Quants són marques comercials?
- Pensàvem que en trobaríem més o menys?

